

Kuulasin sõna. Sundisin silmad korgi külge ja püüdsin uut. Kork kadus ja saingi teise ahvena. See oli esimesest suurem.

Siis sõudsin kaldale. Tahtsin tuld teha ja kala küpsetada. Korjasin roikaid ja kuivanud kulu. Ma ei tulnud esimese tikuga toime ja siis ütles isa mulle: «Mõtle ennast ise tuleks ja siis pane puud nii, nagu sa ise tahaksid, kui tuli oleksid. Pane kuiva eeltoiduks leegikeelele, siis peenemaid oksid ja jämedamad peale. Mõtle ikka nii, et oled ise tuli. Siis saad esimese tikuga lõkkele elu sisse.»

Mõtlen neile kahele ütlemisele ühtelugu. Püüan püüda uut: uut vaipa, uut juttu, uusi mõtteid. Püüan mõelda ennast selleks teiseks, keda mõista tarvis, püüan mõelda ennast selleks, millest aru saada vaja. Mõtlen elule, tulele, elutulele. Tahaks põleda leegiga, mis elule meeltemööda, et mu olemisest-põlemisest keegi veidi sooja saaks.

PAADIVARGALE

Paadivaras! Vaevalt sa seda lugu loed. Ja kas sa üldse minu keelt mõistad? Ning kui mõistadki, kas lähevad need sõnad sinuni, saad sa sellest aru?

Ma ei tea, mis nägu sa oled, kui vana ja miks sa seda tegid. Tean ainult, et üsna hiljuti varastasid sa kraavisuust minu isa paadi. Ei tea ka seda, kas loksutatsid paadi vett täis ja lasid pulli pärast põhja, müüsid maha või tõstsid silla pealt autole, viisid mõnele teisele veele ning käid seal ise õngel. Oleme hooliga otsinud, sumanud kilomeetreid mööda mitlikku jõekallast. Paati ei kuskil. Ei tea. Aga paadivaras, ma jutustan sulle sellest, mida mina tean. Mu isa suri hiljaeguti. Ta süda jäi seisema kuumal

südasuue päeval, kuueandal juulil, kui täpselt teada tahad. Isad ju ikka surevad, kui nad vanaks saavad ja enam elada ei jaks. Ja tihti öeldakse, et ometi sai lahti elamise piinast ning suuremise murest. Vahest oli see temagi puhul nii. Aga jutustada tahan sulle sellest, kuidas ta oma jõge ja paati armastas. Ligi seitsekümmend aastat ühtejärge oli mu isa selle jõe õngemees olnud. Ja ikka seisid tal paat kraavisuus. See oli ta lapsepõlvejõgi, terve ta elu jõgi. Ta tundis iga kääru ja karestikku. Ruudna sillast Tobrani välja. Tihti peale läks ta hommikul, kui ämblikuvõrgud sirasid kastetilkades, ja tuli õhtul läbi paksu udupiima. Ta kõndis oma tallatud rada mööda, angervaks vööni, palderjan põlvini. Vahel ta lausa elas seal. Söök sai jõe järele viidud. Ta liugles oma väikese paadiga peegelsiledal veel. Teinekord jälle võitles pilvealuse tuuletliga. Ta tegi laule sellel jõel ja sellest jõest. Ta käis õngel siis, kui veed veel võimsad olid, kevadel-sügisel luhta ujutasid ja kui huaäärred vesiroosidest valendasid.

Ta istus tundide viisi oma paadis, tutt luhta ankeruks tagumiku alla murtud. Vahel võttis ta minugi kaasa. Päril pisikesest peast õpetas juba õngemõnu tundma. Suuril silmil, südame värinal vaatasin paadipärast, kuidas ahven viis korgi otsesoodu põhjapoolle, latikas lükkas lapiti, särg üles-alla hüpates. Isa oskas suuri säinaid saada ja aeg-ajalt angerjaid. Lambaänilased laulsid ta õngelatil ja paadipink oli roheline konna lemmikkoht.

Jõgi on palju muutunud. Ta on armetuks veenireks süvendatud. Seal, kus enne vohas luhahein, on nüüd põtrade paradisi pajupadrik. Vesiroose enam pole. Kala on vähemaks jäänud, vähid päril väljasurenud. Kaugemalt kalamehed seda jõge enam õigeks õngeveeks ei pea. Aga isa käis ikka. Ikka oli tal paat kraaviotsas. Ja oma pere toitis kenasti ära.

Muusos, ta on mitu paati juba läbi kulutanud pekinuks peetanud. Aga selle viimase, mille mina varastasin, talle ta Võtjäärve äärest üle vana paa dimeistri käest. Ootas kätartut kui postike ja tundis suurt rõõmu ta saamiseks.

Aasta-aastalt jäi isa samm aeglasemaks (hü tbe damini pidi ta teel ülesmärke peatuma ja luuge tõmbama. Viimastel aegadel sai teda saadetud ja ka vana käidud, ämber ja õngelatid võetud. Ikka enne õngelatide lõka-lõka ja siis alles ilmus isa kühmus kogu udu seest. Õngelatidest vabana korjas ta koduteel kuuseriisikaid. Jõelt toi ta uusi laule ja latikapoegi.

Ja siis see õnetu viimane minimine. Haigusest vaevatud, jõud üsna otsas. Ainult suur tahtmine tuuleks taga tõukamas. Üks kõhetu kamalutäis kopsu. Sammupaar ja peatus, sammupaar ja peatus. Jõuaks paadini. Saaks istuda ja puhata. Saaks särge proovida, kojutulekuks jõudu koguda.

Viimaks jõudsin kohale. Aga paati polnud. Olid ainult post, kett ja tükk paadinina kuiva puud.

Ei taha mõelda, ei oska kirjeldada, milline kurbus, pettumus, ahastus ja viha isa silmis välgatasid. Siis tulid suured päril pisarad. Ta toetus posti najale ja kogus kojuminekuks jõudu...

Sellest päevast ta päriselt voodisse jäi. Me valvasime juures, vahetasime vaevahigiseid särke. Ta oli poolunes. Ja kui ärkas, küsis, kas me paati pole leidnud. Ei saanud valetada. Ütlesime, et ei. Ta pea vajus sügavale patja.

Nüüd on ta surnud. Paadisadama post ja tükk tühja ketti. Paadivaras! See oli ta viimane suvenatuke, ta viimane jõe leminek.